

УДК 352:354

Валерія ІВАНЕНКО,

студентка 1-го курсу ОС «Магістр» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
ОПП «Публічне управління та адміністрування» кафедри публічного управління та адміністрування
і міжнародної економіки Миколаївського національного аграрного університету

Valeriia IVANENKO,

1st year Master's student of speciality 281 «Public Management and Administration» Educational program
«Public Management and Administration» of the Department of Public Management and Administration
and International Economics Mykolaiv National Agrarian University

Науковий керівник: **Вячеслав КУРЕПІН**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ПІД ЧАС КРИЗИ

LOCAL GOVERNMENT IN TIMES OF CRISIS

Any crisis has devastating social, economic, and political consequences worldwide. It is important for countries where the crisis is having catastrophic consequences to have a plan to formulate and stimulate response measures with an emphasis on supporting the most vulnerable groups of the population, and to strive to assist local authorities in their efforts to recover from the crisis. In such circumstances, experience gained from previous assessments of the work of local governments in times of crisis is also important.

Keywords: *programs, self-government, consequences of the crisis, civil society, economic development.*

Глобальна соціальна криза завжди підкреслює дуже важливу роль місцевого самоврядування у повсякденному житті. Як ніколи громадяни залежать від найближчого до населення рівня уряду у наданні основних послуг - місцевих органів влади. Вони забезпечують, у першу чергу, безпеку людей під час цієї кризи [1, с. 43]: безпека громади, санітарія, житло, чиста вода, продукти харчування тощо.

Кризи на місцевому рівні створюють проблеми: значно збільшуються видатки та скорочуються місцеві доходи. Також виникають додаткові проблеми для приватного сектору та громадянського суспільства, які впливають на економічний розвиток та забезпечення прозорості та підзвітності дій уряду.

Відновлення суспільства, глибоко постраждалого від кризи потребує досвіду, ключових уроків та аналізу практик з минулих програм підтримки в галузі управління в кризових ситуаціях. Вони відображають лише невеликий діапазон великої роботи, проведеної місцевим самоврядуванням в умовах кризи. Зрозуміло, саме на місцевому рівні відбувається формування стійкості співтовариства та відновлення суспільства, глибоко постраждалого від кризи. Місцеве самоврядування є тим органом який відновлює служби та інфраструктуру [2, с. 144], сприяє соціальній згуртованості розділених спільнот, участі громадян, у тому числі молоді, у суспільному житті, справедливо розподіляє ресурси та можливості громад.

Програми місцевого самоврядування по мінімізації наслідків кризи повинна мати всеосяжний характер і включати роботу з іншими заінтересованими сторонами: національними урядами, приватним сектором та громадянським суспільством. Головне, це задоволення місцевих потреб та відновлення у різних секторах економічного розвитку громад; запобігання насильницьким конфліктам; забезпечення ефективності заходів щодо покращення надання послуг та збору доходів; спрощення роботи державних служб (електронне управління). Важливі інші питання в інтересах громадян у кризових обставинах: відновлення базових послуг; будівництво житла для незаможних; управління водопостачанням; формування стійкої спільноти для запобігання конфліктам. Обов'язкові питання - обізнаність громадянського суспільства [3, с. 129]; нарощування потенціалу на муніципальному та районному рівнях; посилення громадського контролю за витратами з бюджету тощо.

Великий діапазон програм на місцевому рівні, з різноманітними послугами, необхідним під час кризи. Такий діапазон дає можливість для інтеграції зусиль та об'єднання проєктів, які забезпечують синергію та підвищують ефективність програм розвитку місцевого самоврядування. Прикладом комплексного підходу можуть бути програми посткризового розвитку та інвестицій в

управління та відновлення соціальної інфраструктури: медичні центри, школи, системи водо- та електропостачання тощо.

Постійна взаємодія місцевих органів влади з громадянами завжди дає значний результат у покращенні умов життя та добробуту місцевого населення. Послідовно у кризових ситуаціях необхідно вирішувати питання належного забезпечення цих програм ресурсами. Це має вирішальне значення для громад які приймають біженців або внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Вони мають бути забезпечені основними послугами. Це може призвести до перевантаження місцевої інфраструктури [4, с. 40]. Щоб впоратися з напливом переміщених осіб, місцевим громадам необхідно швидко розширити можливість надання основних послуг: забезпечення енергією; утилізація твердих відходів; створення робочих місць та послуг соціального захисту тощо. Отже, потрібні програми регіонального плану допомоги біженцям та ВПО, підвищення стійкості приймаючих громад.

Приплив додаткових людей впливає на надмірну завантаженість інфраструктури та підвищення попиту на послуги. Це може призвести до посилення напруженості серед місцевого населення. Але якщо заздалегідь наростити потенціал на місцевому рівні, напруженість та конфлікти можна уникнути. Соціальна стабільність сприяє вирішенню соціальних та культурних проблем.

Наголошуємо, у кризових ситуаціях можуть виникати ситуації з затримками відповідних заходів та зусиль щодо відновлення та реконструкції на місцевому рівні, зрозуміло, складно визначити та розставити пріоритети. Щоб уникнути нереалістичних очікувань у місцевого населення щодо відновлення та реконструкції інфраструктури на місцевому рівнях при управлінні ризиками необхідна швидка оцінка первинних дій та координація з аналізом інших установ, потенціалу адаптації місцевих ресурсів.

Нааявність відповідальності та підвищення потенціалу місцевих громад є ключем до створення умов для більш структурованих муніципальних органів влади, здатних швидко реагувати та відновлюватись у разі виникнення кризи. Але такі зусилля потребують часу, безперервності, довгострокової стратегії, яку слід здійснювати задовго до кризи [5, с. 190]. Серед проблем, які продовжують зберігатися на всіх рівнях, - потреба у довгостроковій стратегії розвитку потенціалу.

Для більш ефективних дій місцевих органів влади необхідна підтримка національної політики шляхом розробки проєктів політичних досліджень, стратегій, положень, правил та керівних принципів. Маючи весь арсенал нормативно-правової підтримки місцеві органи влади можуть досягати хороших результатів у наданні допомоги при кризових ситуаціях. Важливим внеском до позитивного результату може бути: спрощення робочих систем, процедур та схем надання послуг місцевому рівні управління.

Кризові надзвичайні ситуації національного рівня, зрозуміло, ліквідуються національними системи екстреного управління. Але не менш важливо працювати і на місцевому рівні [6, с. 44]. Таке важливо для перевірки стратегій, зміцнення місцевої нормативно-правової бази та нарощування місцевого потенціалу щодо реалізації дій. Управління міськими ризиками та апробування методологій й інструментів які застосовувалися в міських умовах, стануть взірцем для роботи інших органів міської влади в критичних ситуаціях.

Отже, незважаючи на те, що децентралізація державних послуг є вирішальним фактором у зміцненні стабільності та довіри, вона є складним завданням. Програми розвитку зазвичай підтримують безліч різноманітних і дрібномасштабних заходів, які окремо можуть бути успішними, але не призводять до системних змін. Для ширшого застосування програм розвитку місцевих органів влади, особливо під час кризи, вирішальне значення має розумне використання державної політики разом з нарощуванням потенціалу на місцевому рівні.

Список використаних джерел

1. Іваненко В. С., Курепін В. М. Органи місцевого самоврядування в умовах воєнного стану // Моделювання соціально-економічного розвитку в системі забезпечення продовольчої безпеки : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Миколаїв, 10-11 трав.2023р.). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 41-44. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/13902>.

2. Кудряшова А. Б., Курепін В. М. Розвиток місцевого самоврядування в мінливих умовах воєнного стану // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 142-144. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15756>.

3. Курепін В. М. Іваненко В. С. Взаємодія місцевих органів влади та засобів масової інформації як фактор реалізації інформаційної політики при надзвичайних ситуаціях. *Modern Economics*. 2025. № 49(2025). С. 124-132. DOI:[https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-17).

4. Соколюк-Орел Д. А. Вдосконалення форм взаємодії органів місцевого самоврядування з населенням. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., (м. Миколаїв, 9 грудня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 39-41. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20101>.

5. Лазіс М. І. Оновлення засад та механізмів залучення молоді в громадах // Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., Миколаїв- с. Коблеве, 9 червня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 189-190. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11907>.

6. Сиворотка Н. М. Взаємодія органів місцевого самоврядування та органів державної влади: напрями та форми. Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., (м. Миколаїв, 9 грудня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 41-45. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20124>.